

№№ 29—30 (8138—8139). ☆ 1997 сыл кудул тутар 13 күнэ. Чэппинэр. ☆ Сыаната—2168 солк.

ТЫЛ—САЛАНААЧЧЫГА

CHA.

ПАРТИЯ РАЙКОМУН И КОНФЕРЕНЦИЯ

СЫЛ БУОЛАН БАРАН

Улууसा оройуоннаабы партинай тэриэтэ хатан тариллибта биир сылын туолла. Ааспыт сыл тохсунуу, олунуу ыйдарыгар уруму ССКП чилиэннэрин хатан регистрациалаан РФФИ чилиэннэрин суоларга сөбүдүгүрүн ыдыа ытыллыбыта. Ол кэнниттэн олунуу 24 күнүгэр ытыллыбыт бастагы конференциянан тарта. Чурагчытаагы райкома тэриллэбта. Онно райком чилиэннээн 23, ревизиялыыр комиссияда 3 коммунистар быыбар-демиттара.

Бу дьыл олунуу 18 күнүгэр парти райкомун иккис конференцията ытыллына. Конференцияда 15 маннайгы сүһүөх партинай тэрилтэлэртэн талалыбыт 31 делегаттан 25 коммунист, райком чилиэннэрэ, маннайгы сүһүөх тэрилтэлэр секретардара 4 ийи кэлэн кыттыны ылылар.

Конференцияда райком бюротун уонка ревизиялыыр комиссия биир сыллаах үлэтирин отчуоттар, райком уонка ревизиялыыр комиссия сана састаагытарын талык, республика компартията V съезигэр делегаттары быыбардааһын, улуус баһылыгы быыбарыгар туруоруллубут кандидаты өйөөһүн тустарынан бопуруостар кэстэтинэ турдулар.

Сыл устата парти райкома I конференцията, 3 пленуму, 6 бюротун ыытта, — диир бюро секретара Монастырев Н. И. бэйэтин отчуотугар. — Кулун тутар 28 күнүгэр иккис пленум уураадыан коммунистар уонна партията суохтар актыыбынаастарын күүсүрдөр, нөһүлүннэ ортотугар дириг ис хоһооннох интациональ-массабай үлэни ыытар талтан, бюро чилиэннэрин салаалтарыгар үлэтир итаты таһынан общественнай отделлар тэриллэбтэрэ. Онно хас отдал аайы коммунистар сыһыарылыбытара.

Хатан регистрациалан үлэлээн ээр кэммиттэр 164 РФФИ чилиэннэрэ баалара. Оттон бүтүн улуонна 140 коммунист хаалла, 24 коммунист бэйэлэрин санааларын биллэрон, парти кэстэтиктэн талалылар. Ол төрүөтүнэн партияны үрэйи кэнниттэн кэккэ сылларга чилиэннэскэй усулустары толүүрү ырыратыылара, партияда сылдыр көдүүсүтү суох диир кырдыар састаарыгар күүс олорууну ордорбуттара буолла.

Отчуоттуур-быыбардыыр мунуахтарга коммунистар маннайгы сүрүн бөлүтэлиниинэн онордулар. Сылалык сылаа үс сылга үс сүһүөхтөөх быыбардар ытыллыбыттарынан, парти райкома даһаны МСНТ даһаны наар быыбар бопуруостарынан дьыттанан, ис партинай-тэрийэр үлэни, онно туһаа ылыбыт пленум, бюро уураахтарын мнестэрдэ үлүлэлидэбтэ, нөһүлэктэргэ партинай мунуахтар сүл устата 1—2 эр төгүл ытылынылар, «абыгыны 5—6 ыйдарга мунуахтар буолбатылар, улуус хомуура, коммунистар мунуахтарга сылдымдар олус мөлүөх, эдэр ычаты партида үүнэри суох, райком уонна бюро чилиэннэрэ нөһүлэктэргэ партинай-тэрийэр үлэ бопуруостарынан сылдыт көмөнү онорботулар.

Бийиги, чурагчылар, дойдуга бүтүнүтүгүс бүтүбүтүн курдук, туох да бөлөмө, тэрэһинэ суох рынокка киирбиппит. Ол түмүгэр 6-7 сылларга республикада ным-хайа ниннэ совхозтарынан ыһаа.

сүһүгү, техниканы үлэстэп, үлэ сүрүн средстволарын, тутуулары үрэйи, баһынай хаһаайыстыбаларынан барбыппыт. Онуоха эбии государство чөлүтүнүн туһанарга 5 сыллаах дуогабардара туолан, үгүс баһынай хаһаайыстыбалара биирдиһтэн ыалларга кубулуйдулар. Рынокка киирбиппит уонтан талса сыллааһыттан, Горбачев сааһтан, биллибит. Ол эрэри, мин санаабар, ССКП да, Советскай Правительство да рынокка киирин сокуондарын эрдэттэн норуот дүүлүгүгү таһааран бөлөһүбэттэ. Ол иһин баһы-дуолу хаһаайыска быдыатын кэстэбипит.

Аны билигин итинтэн төһөр суол суох. Бийиги улуусулар рынок чөлүтүн—үрэйи стабыгар И. С. Сивцев приватизацияны көгүт ыттан баран, иккис тулсарар, эр тардар стабыгар үлэстэбипит, республикада киирин бөһөтүн реформаторскай үлэти саллаан эрэр. Оттон улуус экономикага үрэллэнэ, төттөрү барда. Ону туоһулуур сылларалар—статистика уонна тыа хаһаайыстыбатын көрдөрүүлэрэ улуус хаһаайыска бөлөһтөннэ тураллар. Онтон көстөрүнөн, билигин 23070 ыһах сүһүгү, 6599 сылгы итиллэн турар. Ити ааспыт сылтан көдүрүбэттэ курдук буолтун иһин, хаһаайыдар уонна баһынай хаһаайыстыбалара 371 төбөнөн аһыттылгытарын 3 табаарыстыбалар төлөрөн биирбиптэр. Сылгы ахсаана хаһаайыдар суоттарыгар ситиһэн турар. Иккис кэннини сылга бурдук үүмүккэ уонка комбикормыаан талалыкка, сибиһирэ ахсаана 1300 төбөнөн аһыаата. Ааспыт сайын 22253 тонна от оттоһо, ол 1995 сылга тэһэһтэххэ 48,3 бырыһыанан ылар.

Улуус промышленноһа сыллата таһына түһэ. Урут республикада биир бастыг үлэстүгүтүнэн аһыттыр олох-дьаһах комбината, манна таһыстык комбинат, «Сельхозтехника» холбоһуга ыһыллыбыттарынан таһа, үлэбит ахсаана аһымы турар.

Олох-дьаһах мултутун ырыар. Нөһүлүннэ 74,3 бырыһыана (14742 киһи) араас ырымаларынан, ол иһигэр 919 киһи сыстыганиаах ырымалар, ыалдар. Ийдарыгар орто хакнас промышленноһа 1425, тыа хаһаайыстыбатыгар 870, арсеннэ 1401—салайар апаракка 2001, үп тэрилтэлэригэр 2515, үөрөххэ 965, эмкэ 1146, културада 873 тыһ солкуобайга төһөстэ.

Ааттыын кооперативнай эргин республика үрдүн рынок ыар тыһыын улуубатах аһыран, улаарыта тутууга мөккүсүккэ, эмкэ үрэллэн хаалла. «Холбо» хоту улуустарыт, ыһааһыгар, правитель-ство бюджетиттан үбүлээн, ниннэ хатчыдлан оло-ролдор. Эргин материалнай-техническай базата, эмкэ совхозтар курдук, үрэллэнэ. Коммерсияда кии-ре да сорумматтылар, тыа ырыгар, соротуопна, пэ-реработка, табаарынан мөһүдэһин, онуоха коопе-ративаһаан үлэлэһин тэриллэбтэ.

Уһ-харчы сокуонутар баалды да государствола-

та отторон таһаары суох буолууһа, ол государство-та отторон барыаһаары сага билэ сатаан эрбипт. Республикабыт ниннэ дьыбатын финансовай систе-маны үскөтүн эрэ быһымаа. Билигин үп, кредит тэрилтэлэрэ рыногынан эрэ дьырытаналлар, кон-туруолдуур, хааччахтыыр эрэ функцияны төлөрө озоролло. Бу тенденция тохтуоҕа, кинилэр экономи-ческой политика пропагандистара буолуахтаахтарын бириэмэ күүтэр. Ол үлэ садалаан эрэр. Сага тэ-риллэн эрэр корпорациялар, фирмалар, үлэ бир-жалара бэйэлэригэр наада буолар надрдарын үбү-лээн, стипендиялаан, оскуоһалартан садалаан үөрө-төрөн эрэллэр. Онон дыра, уонна улахан тэрилтэлэр-тан тутулуга суох улуусулар үп, баан үлэһиттэ-рин, бухгалтердары, экономистары, бизнесменнэри үөрэттэринин муну-дьылы куоттарбакка, эрдэттэ тэрийэр сорук турар.

Үлэбит биир сылын, ыһаа-дьаһах даһаны, улууска ыһыллы-тоһуллуу, хаһаайы өй-санаа бүрүүнэбипт, дьон быһыта-майгыта улаарыбыт, биир да боппу-уос билснэ-көрсүтэ суох быһаарыл ыбат буолтут нэмилэр атаардыбыт. Онон улуусулар олоһо-дьаһада, үлэ-хамнаһа тулсарын туһугар дьаһалтаны ыһа-ры биир өйүнөн-санаанан, күүсүтүн холбоон, дьом-мутун-сэргэбипит түмэн үлэһипит.

Ревизиялыыр комиссия председателе П. П. Дья-ковскай бэйэтин нинтиннэригэр усулуос хомул-луутун бэрэдэҕэ тутуһуллубатын, үлэуонка турар коммунистар хаасты эмэ ыһы, сорохтор сыла бы-ла усулуостарын төлөрбөккө сылдыаларын, Сы-лан, Волото, Одылуун, Мугудай маннайгы сү-һүөх тэрилтэлэрэ бу бопуууоска ордун куһаанын сыһаманаспыттарын киригиннэ туруорда.

Отчуоттары дүүллэһиннэ 8 делегат тыл эттэ. Кинилэр ычаты ортотугар үлэни күүһүрдүгэ, биир-динилээн кэстээн парти кэстэти хаттарга, урук-ку партия чилиэннэрин РКФП кэстэтигэр тардар-га, хас бирдин коммунист партинай сорудахтаах буолуутун ситиһэргэ, усулуоһу ый ахсын хомуйар-га, партия райкома иһин, бюротун чилиэннэро улууска социальнай-экономическай сайдыы бири бопуруостарыгар, тэрилтэлэр, биирдинилээн дьон социальнай комүскаадаах, буолууларыгар бөлөм-тодоохтук сыһаманалларыгар эттигэр. Агита-ционнай-массабай, партинай-политическай уонна идеологическай үлэни олохтоох дьаһалталары, об-щественнай холбоһуктары кытта кыттыһан үлэ-лиир хайысханы тутуһарга, тыа хаһаайыстыбаты-гар кооперациялаһыһынан муһураммакка, ко-хозтар курдук холбоһуктаах хаһаайыстыбалары тэ-рийиһин туруорсарга санаалар атаһылынылар.

Конференция парти райкомун бюротун үлэти ортоһон сыаналаата.

Конференцияда реском идеология секретара Л. С. Филиппов кыттыны ылда уонна тыл эттэ.

Партия райкомун сага састааба 23, ревизиялыыр комиссията 3 ниниттэн талалына.

Республика компартията V съезигэр 15 комму-нист делегаттарынан талалынылар.

П. ПОЛОВ.

Вастагы слет

Соторутаарыта Хадаар орто оскуолатыгар аны бастаан туйгун уонна үчүгэй үөрэнээччилэр слет-тара ытыллына. Ону тэҕэ Үөрэхтэһиҥ сылын үө-рүүдөөхтүк аһы буолла.

70 бастыг үөрэнээччилэр, кинилэр төрөһүттэри-ныгырылаах малдыттар, студениар сибиһиннэ сэмэммит актовай саалада муһуһулар. Оскуола дэ-рентора Божедонов П. В. «Ниннэҕэ үөрэхтэһиҥ сийдиһа» диир дириг помохтоох даһыааты онор-го. Завуч Макарова М. А. үөрэнээччилэргэ бөлө-хтэри, төрөһүттэргэ махтаа суруктары, бастыг үлэ-лээх учууталларга грамоталары үөрүүлээх быһыы-майгыга туттарда. Ону тэҕэ өбөлгө баһы-үчүгүйдүгү үөрэнэр 10 дыа кэргэнигэ грамоталаа туттарыа-нылар. Төрөһүттэргэ махтаан турар, XXI үйбэ сага сахалары нинтэн-үөрөтүн таһаарыага күүс-көмө, тирэх буолалларыгар баа санаа эһиппэ.

Дьаһалта баһылыга Луковцев Г. Г. муһубут дьом-го ниннэһкэ үөрэхтэһиҥ көдүлүүр сыалан бы-һыллыттан «Сыл бастыг учуутала», «Сыл бастыг үөрэнээччигэ» (кыра, үрдүкү кылаастарга), «Бастыг ыһааһыт», «Бастыг выпускник» диир стипендия-тар ааттара олохтоһуутун ниннэһэрдэ.

Эбэрда тылы эттигэр: учуутал М. Д. Неустроева, ырач У. Д. Попова. Москвага ычаты институтун бастыг студентката Наташа Елизеева, СТУ психоло-гияда кафедраһын туйгун студентката Ана Божедо-нова, СТУ Нерюнгритаагы филиалын бастыг студен-тката Муса Филимонова, «Хадаар» табаарыскада председателе В. М. Алексеев, А. Е. Аневидистова уо.д.а. «Алаас сибиһилэрэ» конкуре лауреаттарын, студениар уонна төрөһүттэр күүстэринин эбэрда конкуре ытык тыаһынан доһуһуолдана.

Төрөһүттэр кинигэ быһастаһынан сэргээн көрдү-

лар. Оһолор, малдыттар «Туймаада» кафеда төлө-бура суох аһаан таһыстылар. Хаартыскада түстүлэр, идеоһа уһулуһулар. Студениар кыра кылаастарга «Сулустаах хаас», улахан оһолорго, студениарга, төрөһүттэргэ «Брайеринг» аралдытаа программал-лара кэрэхсэбиллээхтик баада. Ол кэнниттэн эркин-лээх, уоттаах-күөстөөх музыканан диспуталалар ба-быт.

Бары үөрэн, көтөһүлүн тарбастыбыт. Умуһулубат үөрүүнү тэрийбит оскуолабыт администрациятыгар, спонсордааһыт ниннэһэн дьаһалларыгар, «Хадаар» табаарыскада, дыа көрөн кинигэ махтаһыт.

Үөрэхтэһиҥ сылыгар үөрөххэ, үлэһэ, бэйэни та-һаарыһаа өссө ордук кыһаллар баһалааһыт.

Вера ЛУКОВЦЕВА, IX кылаас.

ХАЙАХСЫТ ОСКУОЛАТЫГАР ДЬОРО КИЭҔЭЛЭР

Бу күнүгэ төрүт культура предметтигэр анал-даах нэдикэ ытыллыһы. Нэдикэһэ көрсө Р. Р. Понсеев салаалатынан «Дьоһур» кооператив нин-ти кыра хоһу холбоон төрүт културада сүрү-сөп ка-би-нет онорон биэрдэ. Кабинет улахан эриһигэр Бү-түн Россиятаагы көрүүдөр дипломаннара Хайахсы-тан төрүтээх художник Н. А. Никитин аһыттыт. «Аал-Луук мас тула» диир панораман айыллат-ты таһаарыах уруһун учуутла Е. Н. Кузьмин ойу-улан дьэригэ. Кабинет кинигэр кэрэһэллэрин ма-тематика куруһуоттун Нинита Илларионов, Вад-Борисов, Сана Пермяков учуутал А. М. Дорофеев салаалатынан бэс маһаан ыһаан онордулар. Кин-и-лэри Сана Понсеев, Слава Федотов, Леня Борисов көмөһөстүлэр. Бу уолаттар ааспыт сылларга учу-

тал П. Е. Феофанов үлэстэти маһаан кыһыны куру-туоһа дьаһааһыт буоланнар, хакым да кэрэ сииулары онордулар.

Сага кабинетка оскуола калалтат (директор Е. М. Петров) учуутал сага остуолун, 10 үөрэнээччи кэмпиһа анаата. Онон үөрүү үрдүгэр үөрүү өбө-лүнэ.

Төрүт культура нэдикэһэ бэрт тэрэһиннээхтик, кэрэхсэбиллээхтик ааста. Оһолор оскуола библиоте-кара А. Н. Филиппова тэрийбит саха оһук олоһу-дьаһаһын, итэһин, сиһирин туомун, културатын искусствоһун көрдөрү кинигэ быһастаһынан кытта биллэһилэр. Улахан кылаас оһолоро сиһир-туом тем-атыгар реферат суруйан көмүсүлэлэр. Бары да үчүгүйдик суруйбуттар. Ол эрэри Владик Понсеев, Тана Окочешникова, Рая Кузьмина үлэлэрэ үрдүк сыанабылы ыһтылар. Биир тыһаһыһаах түгэһиннэ орто састаах оһолор хабылыкка, хаамыскада жүрө-хтэһиннэ буолла. Оһолор бу оһуһуулары урут оһи-лооботох буоланнар, улахан кыһа састаардылар.

Оһуоний кинигэ бэйэһэ туста бырааһыннык бы-һытыһан ааста. Лукина Даша, Протасов Коля кур-дук үчүгэй этэһиһилэр таһаан эрэллэрэ кими баа-дар үөргэ.

Улахан кылаастар ыһаа бөһөдөрүннэ буһа-от онорон көмүсүлэллэрэ туста интэриһиннэ. Ити буһаалары сага кабинетка уруоһа туттулар мэ-тирийиһин быһыыһынан бөлөһтэһилэр. Аны алтэс кылаастар улахан дьону кытта П. А. Ойуунускай «Оһоо баһаары» диир комедиятыга кыттан Нэ-Гидеһиһаа көрдөрүлэр. Нэдикэ түмүгэр сахалык аһтардаах хоһуу, үтүтээх кини иһэ-иһэ оһуһаһыт бопууларынан эрэ хара бопуһоон, үөрэн-көтөн тар-бастыбыт.

Вероника ДОРОФЕЕВА, Июрина НАЗАРОВА, «Бра» корбост.

